

MAGYAR NYELVI FELADATLAP

a 8. évfolyamosok számára

2017. január 21. 10:00 óra

NÉV: _____

SZÜLETÉSI ÉV: HÓ: NAP:

Tollal dolgozz! Ügyelj a külalakra!
A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg.
A megoldásra összesen 45 perced van.
Az utolsó (10.) feladatra legalább 10–15 percet szánj!

Jó munkát kívánunk!

2017. január 21.

1. a) Keresd az állatneveket! Ha a betűket helyes sorrendbe rakod, állatneveket kapsz.
A megoldásokat írd a pontvonalra! Egy-egy szónál az összes betűt fel kell használnod!

onászorl:

dovank:

catikogaráb:

- b) Egészítsd ki szavanként ugyanazzal az egy-egy **hosszú** magánhangzóval az alábbi hiányos betűsorokat úgy, hogy értelmes szavakat kapj!

GY ____ R ____

F ____ L ____ NK

2. Az alábbi mondatok több ismert közmondás részeiből keveredtek össze. Ismerj fel közülük hármat, és írd le a teljes közmondásokat! Vigyázz, a rossz válaszokért pontlevonás jár!

„Akinék nem inge, az lel majd aranyat.

Kolbásznál több a nap, ajtó mögött helye,

Nem fér meg két dudás, maga esik bele.”

1. közmondás:

.....
.....

2. közmondás:

.....
.....

3. közmondás:

.....
.....

3. a) Egy-egy indulatszavunk sok mindent ki tud fejezni különböző szövegkörnyezetben, más hangsúllyal, hanglejtéssel, valamint más-más gesztus kíséretében. Ilyen indulatszavunk például az „Á!”. Párosítsd az alábbi megszólalásokat a hozzájuk illő **legjellegzetesebb** gesztussal! A gesztus betűjelét írd a táblázatba!

	A gesztus betűjele
„Á! Van egy jó ötletem!”	
„Á! Biztosan nem jön már!”	
„Á! Szóval itt bujkálsz!”	

A választható gesztusok (vigyázz, egy kimarad!):

- A – kézlegyintés
- B – csípőre tett kezek
- C – a szem dörzsölése egyik kézzel
- D – felfelé emelt mutatóujj

- b) Egy kortárs meseíró, Tarcsai Szabó Tibor kedveli a beszélő neveket, azaz az olyan játékos tulajdonneveket, amelyek utalnak viselőjük valamely tulajdonságára. Párosítsd a meseszereplők nevét a hozzájuk illő legjellemzőbb meghatározásokkal! Írd a megfelelő betűjelet a nevek mellé! Vigyázz, egy névhez nem tartozik meghatározás!

A meseszereplők neve	A szereplők betűjele
Tündellő Isztia:	
Zalapács:	
Sarkigláb:	
Torzasztó Kalambár:	
Zsíros Bődönce:	

- A) mindenféle baj és borzalom okozója
- B) a legszebb királylány a világon
- C) nyurga házi manó
- D) asztalos

4. Keress a szövegből 1-1 szót a megadott **szófajokra!**

Romhányi József: A papagáj szónoklata

Egy ritka bátor
 papagáj kitört a rácsos kalitkából.
 Kint magához intett
 néhány cinkét, pintyet,
 hogy mint szabad szellem
 szónoklatot tartson a rabtartók ellen.
 És mert gyakorlott lett régen a beszédben,
 el is kezdte szépen,
 a Nagy Igazságot rikoltva szét:
 – Gyurrika széép!

- a) főnévből képzett melléknév:
- b) vegyes hangrendű határozóragos főnév:
- c) a versben előforduló első kötőszó:
- d) határozói igenév:
- e) névutó:

5. A következő mondatokban mely szavak töltik be a **tárgy** mondatrészi szerepét?
 Karikázd be ezeket! Vigyázz, a hibásan bekarikázott szavakért pontlevonás jár!

- a) A sült csirke maradékát eltettük másnapra.
- b) Engem sem a gólya költött!
- c) A kölcsönkért könyvet ne felejtsd el visszaadni!

6. A felsoroltak közül mely szavak szerkezetét határoztuk meg? Írd a pontvonalra a képletnek megfelelő szót!

olvasókat, olvasók, olvasmányom, olvasmányosak, olvasgathatnának

- a) igető+képző+jel+rag:
- b) igető+képző+ képző+jel:

7. Válaszd ki a helyes megoldást a megadott lehetőségek közül! Mondatonként karikázd be azt a kiemelt szót vagy kifejezést, amelyiknek helyes az írásmódja!

- a) **Had** / **Hadd** menjünk ki focizni!
 b) **Küldd el** / **Küld el** a többieknek is a fotókat!
 c) Mindannyian **megtutdunk** / **meg tudtuk** oldani a feladatokat.
 d) Nagyi jól **el van** / **elvan** a macskáival.
 e) Megérkeztek a segélyszállítmányok a földrengés **súlytotta** / **sújtotta** térségbe.
 f) Tavalyhoz képest **5%-al** / **5%-kal** többen jelentkeztek iskolánkba.

a	
b	
c	
d	
e	
f	

8. Olvasd el figyelmesen a következő verset, majd oldd meg a feladatokat!

Áprily Lajos: Fellegek

Gömbfelhők szállnak át a hegy mögül,
 libegve ússzák át a fél eget.

A völgyben óriás-fiúcska ül,
 s szappanbuborékokat ereget...

Az erdőket jeges szél verte meg,
 felettük éhes ölyv köröz kevélyen.

Hová lettek a bárány-fellegek?

Nagy farkas-felhők felfalták az égen.

- a) Milyen természeti jelenséget mutat be a második versszak?

.....

- b) A versben az alábbi kifejezések közül **háromnak** a jelentése szorosan kapcsolódik egymáshoz. Húzd alá ezeket!

gömbfelhő – jeges szél – szappanbuborék – bárány-felleg – éhes ölyv

- c) **Farkas-felhők felfalták:** milyen költői eszközök jellemzőek erre a kifejezésre?

Válaszd ki és húzd alá a **két** megfelelőt!

allegória – megszemélyesítés – hasonlat – alliteráció – ellentét

a	
b	
c	

9. Olvasd el figyelmesen a következő szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

a	
b	
c	
d	
e	

Te beszélsz legyezőről?

Mit tehet az ifjú hölgy, ha árgus szemek figyelik, és nem beszélhet szíve választottjával? Hát üzen neki, még hozzá azzal, ami éppen a keze ügyébe esik, sőt, már a kezében is van! Persze nem lehet csak úgy összevissza mutogatni, feltűnően csapdosni: finom, nem feltűnő mozdulatokra van szükség. Ehhez azonban meg kell állapodni, melyik mozdulat mit jelent. És mi más a nyelv, ha nem megállapodáson alapuló jelrendszer?

Manapság a legyezőről a kellemes hűsölésre asszociálunk, ez azonban nem volt mindig így. A száj elé tartott legyező lehetővé tette, hogy a hölgyek lopott mondatokat suttoghassanak egymásnak, és a különféle színű és más-más módon tartott legyező rengeteg információt hordozott.

Ma már szinte elképzelni sem tudjuk, hogy milyen érzés lehet, mikor az embert folyton kísérgeti valaki. Ha megtehetnénk, hogy néhány órát az 1800-as évekbeli Duna-korzón töltsünk, minden bizonnyal meglepve tapasztalnánk, hogy a fiatal hölgyek kizárólag kísérelővel sétálgatnak (korzóznak). Talán felesleges magyarázni, hogy a gardedám, vagyis az idősebb női kísérő azért volt mindig a kisasszonyok nyomában, hogy azok még véletlenül se tévelyedjenek el, ugyanis a gardedám mind az utcára, mind pedig az olyan társasági eseményekre, mint a bál és a táncmulatság, elkísérte a hölgyeket, akik így megőrizhették jó hírnevüket. A folytonos ellenőrzés mellett nem csoda hát, ha a fiatal szerelmesek egy árva szót sem válthattak egymással. A legyező nonverbális kommunikációra való használata kézenfekvőnek tűnt, hiszen nem volt olyan nő, aki ne hordott volna magánál legyezőt.

Mehner Vilmos 1900 körül megjelent könyve részletekbe menően elemzi és magyarázza a legyezőnyelv mozdulatait. Ha ez a kötet nem születik meg, könnyen lehet, hogy ma csak bizonytalan feltevéseink lennének a legyezőnyelv megfejtésére, már ha lennének egyáltalán. Feltehetően mindkét nemnek ismernie kellett a legyezőnyelvet, hiszen hiába üzent a hölgy, ha a kiszemeltnek fogalma sem volt, hogy épp durva elutasítással vagy egy kacérkodó kérdéssel illeték.

A szerelmesek által leggyakrabban használt kommunikációs jelrendszerek szótára, a „*Legujabb és Legteljesebb legyező-, kesztyű-, zsebkendő- és színnyelv*” című kötet mintegy nyolcvanöt különböző mozdulatot és annak értelmezését sorolja fel, melyek közül bemutatunk néhány példát.

1. *Ügyelnek ránk: vigyázz!* – A félig zárt legyezővel jobb fülünket érintjük.
2. *Szívesen leszek az arád!* – A csukott legyezőt a keblünkre helyezzük.
3. *Szeretlek!* – A jobb kézben tartott nyitott legyezőt szívünkre helyezzük.
4. *Meghalnék, ha elhagynál!* – A zárt legyező hegyével, mint törrel szívünk felé mutatunk.
5. *Te minden lányt elcsábítasz!* – A legyezőt kinyitjuk, s a nyél nyílásain át tekintgetünk.
6. *Igen!* – Az egész nyitott legyezővel, melyet bal kézben tartunk, jobb orcánkat érintjük.
7. *Nem!* – Az egész nyitott legyezővel, melyet jobb kézben tartunk, bal orcánkat érintjük.

Mindezek fényében nem nehéz elképzelni, hogy a 19. századi bálokon a mesés báli ruhák forgatagában mennyire nehéz lehetett egy épkézláb beszélgetést levezényelni. Félreértések akadhattak bőven, bár az is biztos, hogy a szemfüles szerelmesek megtalálták a módját, hogy ne csak a legyező segítségével kommunikáljanak.

(Források: <http://drmarinaploja.blogspot.hu/2013/02/te-beszelsz-legyezou.html>
<http://www.nyest.hu/hirek/besz-el-on-legyezou>)

a) Mi volt az oka a legyezőnyelv kialakulásának?

.....

.....

b) A szöveg mely idegen eredetű szavai fejezik ki az alábbi fogalmakat? A szavakat a megadott kifejezésnek megfelelően írd le, azaz toldalékkold, ha szükséges!

A) a Duna-parton sétálni:

B) a fiatal hölgyek kísérője:

C) nem szóbeli, nem nyelvi (kommunikáció):

c) Igazak-e vagy hamisak a következő állítások? Karikázd be a helyes választ!

A) Csak a hölgyek mutogattak a legyezőjükkel. IGAZ – HAMIS

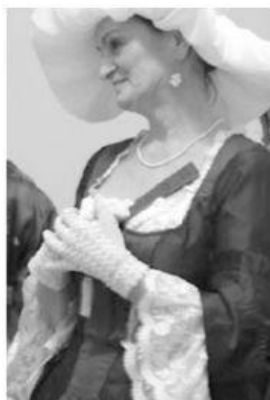
B) A gardedám arra ügyelt, hogy a lányok ne tévedjenek el az utcán. IGAZ – HAMIS

C) A fiatal szerelmesek csak a legyező segítségével válthattak titkos jeleket.

IGAZ – HAMIS

d) Mi volt az üzenete az alábbi képeknek? Írd ki a szövegből a képekhez tartozó jelentés sorszámát!

A)

sorszám:

B)

sorszám:

e) Vajon miért nem használják ma a szerelmesek a legyezőnyelvet? Írj legalább két különböző indokot!

.....

.....

10. Manapság egyre többen tagjai az internetes közösségi oldalaknak, míg mások ellenzik a kapcsolattartásnak ezt a formáját. 10–12 mondatos fogalmazásodban alakítsd ki álláspontodat, és írd legalább 2-2 érvet, amely a közösségi oldalak (pl. a Facebook) használata mellett, illetve ellene szól!

[illegible]